

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Jaromíra Jirsy jako soudce zpravodaje a soudců Jana Filipa a Josefa Fialy o ústavní stížnosti S. D., zastoupené JUDr. Viktorem Pakem, advokátem se sídlem v Praze 2, Francouzská 171/28, proti usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. prosince 2017, č. j. 25 Cdo 4504/2017-257, rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 26. dubna 2017, č. j. 44 Co 484/2016-238, a rozsudku Městského soudu v Brně ze dne 29. července 2016, č. j. 253 C 4/2011-183, za účasti Nejvyššího soudu, Krajského soudu v Brně a Městského soudu v Brně jako účastníků řízení, a dále Kooperativy pojišťovny, a. s., Vienna Insurance Group, se sídlem v Praze 8, Pobřežní 665/21, zastoupené JUDr. Jiřím Machourkem, advokátem se sídlem v Brně, Cihlářská 637/16, jako vedlejší účastnice řízení takto:

I. Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 6. prosince 2017, č. j. 25 Cdo 4504/2017-257, rozsudkem Krajského soudu v Brně ze dne 26. dubna 2017, č. j. 44 Co 484/2016-238, a rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 29. července 2016, č. j. 253 C 4/2011-183, bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí podle čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.

II. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. prosince 2017, č. j. 25 Cdo 4504/2017-257, rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 26. dubna 2017, č. j. 44 Co 484/2016-238, a rozsudek Městského soudu v Brně ze dne 29. července 2016, č. j. 253 C 4/2011-183, se zrušují.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Z ústavní stížnosti, jejích příloh a připojeného spisu Městského soudu v Brně (dále jen „městský soud“ nebo „nalézací soud“) se podává, že stěžovatelka se dne 18. 2. 2005 podrobila na II. chirurgické klinice Nemocnice u svaté Anny v Brně (dále jen „nemocnice“) operativnímu odstranění štítné žlázy; z důvodu pooperační dušnosti a krvácení se zde téhož dne podrobila revizní operaci. Pro nastalé potíže a chrapot absolvovala stěžovatelka následující den vyšetření na ušní, nosní a krční klinice nemocnice, při kterém byla zjištěna oboustranná obrna hlasivek v důsledku poškození funkce obou dolních hrtanových nervů (*nervi laryngei inferioris*). Mezi hlasivkami byla zjištěna štěrbinu o šíři 3 mm představující překážku v dýchacích cestách. Proto se stěžovatelka dne 23. 2. 2005 podrobila ve Fakultní nemocnici Královské Vinohrady v Praze neurochirurgickému operačnímu výkonu, při němž bylo zjištěno, že konkrétním důvodem poškození funkce obou dolních hrtanových nervů bylo jejich oboustranné

přetětí a podvázání při některém ze zákroků vykonaných dne 18. 2. 2005. Oba nervy byly sešity s nadějí na obnovu jejich funkce.

2. Dne 22. 3. 2006 podstoupila stěžovatelka další operační zákrok spočívající ve vytvoření tracheostomie – umělé komunikace mezi průdušnicí a zevním prostředím. Důvodem byla dušnost během infektu dýchacích cest při nadále zúžené hlasové štěrbině. Další operační výkon byl u stěžovatelky proveden dne 23. 1. 2007; šlo o tzv. laterofixaci pravé hlasové řasy, tedy její přichycení ke stěně hrtanu s cílem rozšíření hlasové štěrbině a usnadnění průniku vzduchu do plic. Dne 9. 3. 2007 byla stěžovatelce operačním výkonem uzavřena tracheostomie; následně podstoupila stěžovatelka 8. 10. 2007 zákrok spočívající v opětovném vytvoření tracheostomie z důvodu dušnosti během infektu dýchacích cest při nadále zúžené hlasové štěrbině.

3. Nutnost operačních zákroků neustala, a tak stěžovatelka podstoupila další operace dne 29. 4. 2008 a 12. 6. 2008, při kterých jí byla provedena tzv. balónková dilatace s cílem rozšíření hlasové štěrbině. Dne 12. 1. 2009 byla stěžovatelce uzavřena tracheostomie a od tohoto okamžiku je schopna trvale ventilovat bez pomoci tracheostomie či dalších operačních výkonů. Stěžovatelka tedy podstoupila v období 18. 2. 2005 – 12. 1. 2009 celkem 11 operačních zákroků.

4. Stěžovatelka se žalobou podanou k městskému soudu domáhala proti nemocnici odškodnění za bolesti a náhrady za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti i jejím skončení. Městský soud rozsudkem ze dne 16. 3. 2010, č. j. 53 C 201/2006-157, poté potvrzeným rozsudkem Krajského soudu v Brně (dále jen „krajský soud“ nebo „odvolací soud“), přiznal stěžovatelce jednorázové odškodnění bolestí za období až do 12. 1. 2009 a náhradu ušlého výdělku po dobu pracovní neschopnosti i jejím skončení v celkové výši 644 277 Kč s příslušenstvím.

5. Následně se stěžovatelka další žalobou podanou u městského soudu 10. 1. 2011 domáhala odškodnění za ztížení společenského uplatnění ve výši 7 920 000 Kč s příslušenstvím.

II. Řízení před obecnými soudy

6. Městský soud stěžovatelčinu žalobu o 7 920 000 Kč s příslušenstvím zamítl rozsudkem ze dne 29. 7. 2016, č. j. 253 C 4/2011-183. Nalézací soud dospěl k závěru, že nemocnicí uplatněná námitka promlčení je důvodná, neboť stěžovatelčin zdravotní stav byl ustálen v srpnu 2006, nejpozději v březnu 2007, právo na náhradu škody na zdraví bylo v důsledku uplynutí tzv. subjektivní dvouleté doby promlčeno nejpozději v březnu 2009, avšak žaloba byla podána až 10. 1. 2011.

7. Krajský soud rozsudkem ze dne 26. 4. 2017, č. j. 44 Co 484/2016-238, potvrdil rozsudek nalézacího soudu. Odvolací soud se ztotožnil s právním posouzením promlčení práva na náhradu škody a námitku nevyhodnotil ani jako výkon práva v rozporu s dobrými mravy, neboť se nemocnice nepodílela na marném uplynutí promlčecí doby a stěžovatelka byla zastoupena práva znalým advokátem specializujícím se na náhradu škody na zdraví.

8. Nejvyšší soud (dále též „dovolací soud“) usnesením ze dne 6. 12. 2017, č. j. 25 Cdo 4504/2017-257, odmítl stěžovatelčino dovolání jako nepřijatelné; dospěl k závěru, že odvolací soud rozhodl v souladu s ustálenou rozhodovací praxí dovolacího soudu. Ztížení společenského uplatnění vzniká v době, v níž je možné zdravotní stav poškozeného považovat za ustálený a v níž lze posoudit, jaký má změněný (zhoršený) zdravotní stav poškozeného prokazatelně nepříznivé důsledky pro jeho životní úkony, uspokojování životních a společenských potřeb nebo pro plnění jeho společenských úkolů. Počátek běhu tzv. subjektivní dvouleté promlčecí doby se váže k okamžiku, kdy se poškozený o vzniklé škodě dozvěděl – což se stane zpravidla tehdy, když se po léčení jeho zdravotní stav natolik ustálí, že jej lze objektivně zhodnotit. Stěžovatelčin zdravotní stav byl ustálen nejpozději na počátku roku 2007, a proto je její právo uplatněné až v roce 2011 promlčeno.

III. Obsah ústavní stížnosti

9. Proti rozsudkům městského soudu, krajského soudu a usnesení Nejvyššího soudu se stěžovatelka brání ústavní stížností podanou dne 5. 3. 2018 a navrhuje jejich zrušení. Namítá porušení svého ústavně zaručeného práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), práva na ochranu tělesné a duševní integrity podle čl. 7 odst. 1 Listiny a na spravedlivou náhradu škody za podmínek a postupů stanovených zákonem podle čl. 24 Úmluvy o lidských právech a biomedicíně.

10. Nepřiměřený zásah spatřuje stěžovatelka v tom, že se obecné soudy nesprávně vypořádaly s určením okamžiku ustálení jejího zdravotního stavu a od toho se odvíjejícího počátku běhu dvouleté promlčecí doby. Městský soud v rekapitulaci zjištěného skutkového stavu opomněl uvést čtyři absolvované operační výkony (ve dnech

12. 10. 2007, 1. 5. 2008, 17. 6. 2008 a 14. 1. 2009), přestože tím stěžovatelka argumentovala v podané žalobě. Městský soud rovněž dovodil z účastnické výpovědi stěžovatelky odlišný závěr o ustálení jejího zdravotního stavu po prvním uzavření tracheostomie dne 9. 3. 2007. Stěžovatelka napadla odvoláním rozsudek nalézacího soudu čtyřmi nosnými námitkami, s nimiž se však krajský soud v napadeném rozsudku nevypořádal. Závěry soudního znalce MUDr. Jaroslava Střílka ohledně ustálení stěžovatelčina zdravotního stavu nezůstaly osamocené oproti dalším znaleckým posudkům zpracovaným v předmětném řízení, jak uvedl krajský soud, neboť z výsledku zástupkyně znaleckého ústavu (Fakultní nemocnice Olomouc) vyplynul obdobný závěr – v důsledku operačních výkonů, které stěžovatelka podstoupila, se mohla měnit kvalita hlasu a možnost dýchání. Vůči postupu dovolacího soudu stěžovatelka namítá, že se dostatečně nezabýval vznesenými námitkami a nesprávně aplikoval závěry z jím odkazované judikatury. Stěžovatelka trvá na tom, že její zdravotní stav nebyl ustálený v době, kterou určily obecné soudy, neboť (především) následně absolvovala další operační zákroky; v této souvislosti odkazuje na nález Ústavního soudu ze dne 3. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 74/06 (N 175/43 SbNU 17).

IV. Vyjádření k ústavní stížnosti a replika stěžovatelky

11. Vedlejší účastnice považuje ústavní stížnost za zjevně neopodstatněnou a navrhuje její odmítnutí; uvádí, že se obecné soudy věci řádně zabývaly a otázky promlčení věnovaly náležitou pozornost, proto nelze tvrdit, že by porušily právo stěžovatelky na soudní ochranu. Napadená rozhodnutí opřely soudy o čtyři znalecké posudky, z toho jeden ústavní. Z posudků vyplynul jednoznačný závěr, že nezvratné poškození hlasu a zúžení hrtanu stěžovatelky nastalo počátkem roku 2007; následné operační zákroky nemohly nic změnit na ustálenosti stěžovatelčina zdravotního stavu. Námitka promlčení nebyla vznesena v rozporu s dobrými mravy a stěžovatelka má možnost domáhat se odškodnění proti svému advokátovi z titulu jeho odpovědnosti za opožděné podání žaloby.

12. Nemocnice se vzdala postavení vedlejšího účastníka řízení a ztotožnila se s vyjádřením vedlejší účastnice.

13. Nejvyšší soud ve vyjádření k ústavní stížnosti zejména uvedl, že v napadeném usnesení dostatečně vysvětlil důvody odmítnutí stěžovatelčina dovolání; stěžovatelka nespécifikuje, v čem konkrétně spočívá zásah Nejvyššího soudu do jejích ústavních práv. Ústavní stížnost považuje za zjevně neopodstatněnou a navrhuje její odmítnutí, popř. zamítnutí.

14. Krajský soud se vyjádřil tak, že se nemůže ztotožnit s námitkou nepřezkoumatelnosti jeho rozsudku, neboť odůvodnění bylo dostatečné a stěžovatelce bylo vysvětleno, z jakého důvodu jí nebylo vyhověno. K otázce posouzení počátku běhu promlčecí doby odkázal na konkrétní pasáže odůvodnění rozsudku. Krajský soud považuje ústavní stížnost za nedůvodnou.

15. Městský soud se k ústavní stížnosti nevyjádřil, ač jej k tomu Ústavní soud vyzval.

16. Stěžovatelka ve své replice setrvala na stanovisku, že jsou napadená rozhodnutí nepřezkoumatelná, neboť se obecné soudy nevypořádaly s jejími námitkami. Argumentace vedlejší účastnice nemá oporu ve spisu ani v elementární logice, neboť nelze tvrdit, že další operační výkony nemohly změnit stěžovatelčin trvalý stav. Do posledního operačního výkonu se zdravotní stav měnil, a proto nemohl být až do jeho provedení považován za trvalý a ustálený.

V. Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

17. Ústavní stížnost byla podána včas, osobou oprávněnou a řádně zastoupenou advokátem podle § 30 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“), a stížnost rovněž není nepřijatelná ve smyslu § 75 odst. 1 téhož zákona.

VI. Posouzení ústavní stížnosti

18. Ústavní soud se důkladně seznámil s ústavní stížností, vyjádřeními účastníků řízení, vedlejší účastnice i připojeným procesním; rozhodl mimo ústní jednání, neboť

v intencích § 44 věty první zákona o Ústavním soudu by od něj nebylo možné očekávat další objasnění věci. Ústavní soud neposuzoval důvodnost vzneseného nároku na odškodnění ztížení společenského uplatnění, ale pouze ústavní konformitu závěrů obecných soudů k otázce promlčení práva na náhradu škody na zdraví.

19. Úkolem Ústavního soudu je ochrana ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky), není součástí soustavy obecných soudů a nepřisluší mu do jejich pravomoci zasahovat, postupují-li v souladu s principy hlavy páté Listiny. Ústavní soud se nezabývá porušením běžných práv fyzických nebo právnických osob, neznamená-li zároveň porušení ústavně zaručeného práva nebo svobody [srovnej např. nález sp. zn. III. ÚS 23/93 ze dne 1. 2. 1994 (N 5/1 SbNU 41)].

20. Předmětem řízení před obecnými soudy byl stěžovatelčin nárok na odškodnění ztížení společenského uplatnění, které souvisí s negativními důsledky operace štítné žlázy ze dne 18. 2. 2005, která nebyla v nemocnici provedena *lege artis*. Stěžovatelka podstoupila celkem jedenáct operačních výkonů a následně podala žalobu o náhradu škody na zdraví dne 10. 1. 2011. Obecné soudy dospěly k závěru, že právo stěžovatelky je promlčeno, neboť její zdravotní stav byl ustálen nejpozději na počátku roku 2007, což vyplynulo ze znaleckých posudků, a tehdy začala běžet dvouletá promlčecí doba.

21. Ústavní soud přezkoumal napadená rozhodnutí obecných soudů a dospěl k závěru, že jimi bylo porušeno ústavně zaručené stěžovatelčino právo na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1 Listiny i právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí podle čl. 7 odst. 1 Listiny.

22. Podle § 106 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), platilo pro tzv. subjektivní promlčecí dobu, že „[p]rávo na náhradu škody se promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá.“ Ústavní soud k § 106 odst. 1 občanského zákoníku především uvádí, že základním smyslem tohoto ustanovení je dosažení jistoty právních vztahů. Nárok na náhradu škody na zdraví totiž odráží specifický charakter této újmy, neboť škodlivý následek se může projevit i s určitým časovým odstupem; také proto byla u práva na náhradu škody na zdraví podle § 106 odst. 2 občanského zákoníku vyloučena objektivní promlčecí doba [srov. nález Ústavního soudu nález sp. zn. II. ÚS 2946/13 ze dne 28. 1. 2016 (N 16/80 SbNU 205)]. Ústavní soud ve své judikatuře zastává názor, že zdraví je součástí fyzické integrity člověka a jako takové je chráněno podle čl. 7 odst. 1 Listiny, jímž je zaručena nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, i čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jež zaručuje soukromý život. Ústavní soud rovněž dospěl k závěru, že čl. 7 odst. 1 Listiny je „rozvinutím“ ustanovení o právu na život zaručeného v čl. 6 odst. 1 Listiny; obecné soudy proto nesmí odepřít stěžovatelčino právo na soudní ochranu práva na zdraví bez ústavně akceptovatelného důvodu [k tomu srov. nález Ústavního soudu nález sp. zn. III. ÚS 2253/13 ze dne 9. 1. 2014 (N 3/72 SbNU 41), příp. nález sp. zn. II. ÚS 2379/08 ze dne 9. 7. 2009 (N 157/54 SbNU 33)]. Při výkladu a aplikaci uvedeného ustanovení je nutné postupovat restriktivně, s cílem pro danou věc a ve prospěch naplnění jeho smyslu – ochrany člověka poškozeného na zdraví.

23. Jednou z podmínek úspěšného uplatnění nároku na náhradu škody na zdraví je porušení právní povinnosti zdravotnickým zařízením, které nepostupovalo *de lege artis medicinae*. Dále musí být prokázána existence škodlivého následku na straně poškozeného pacienta a příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a vzniklým škodlivým následkem. Již z toho plyne logický závěr, že slovní spojení „vědomost o vzniklé škodě“ nezahrnuje vždy jen informaci o ustáleném zdravotním stavu (jeho stabilizaci), ale obsahuje též všechny další předpoklady pro možnost uplatnění nároku u soudu. Sousloví „dozví se o škodě“ vyjadřuje požadavek, aby poškozený věděl o druhu a rozsahu škody, a to tak nepochybně, aby mohl svoje právo uplatnit u soudu.

24. V posuzované věci je podstatné, že stěžovatelce vznikly v důsledku postupu *non lege artis* nemocnice zdravotní problémy, které si vyžádaly po první operaci ještě dalších deset operačních zákroků. Obecné soudy vycházely při svém rozhodnutí ze znaleckých posudků a dospěly ke shodnému závěru, že stěžovatelčin zdravotní stav byl pro potřeby bodového ohodnocení ztížení společenského uplatnění ustálen nejpozději již na počátku roku 2007, a proto je právo stěžovatelky na náhradu škody na zdraví promlčeno. Tento závěr je nutný, s ohledem na okolnosti přezkoumávané věci, odmítnout jako formalistický, excesivní a ústavně nekonformní; především proto, že se podle Ústavního soudu obecné soudy náležitě nevypořádaly se závěry jednotlivých znaleckých posudků, nezabývaly se dostatečným způsobem jejich rozpory, což se následně negativně promítlo do jejich závěru o tom, kdy nastal okamžik ustálení zdravotního stavu stěžovatelky, a následně i o tom, kdy začala běžet tzv. subjektivní promlčecí doba a kdy se případně mělo promlčet právo na náhradu škody.

25. Ústavní soud zdůrazňuje, že operační zákroky provedené po prvním operačním výkonu, kterým bylo prokazatelně poškozeno zdraví stěžovatelky, nebyly pouze kosmetickou úpravou či jednoduchým výkonem, ale byly to zákroky, jež se vždy reálně odrazily v aktuálním zdravotním stavu nebo reagovaly na jeho zhoršení. Rovněž nelze souhlasit se závěrem obecných soudů, že stěžovatelka si byla subjektivně vědoma ustálenosti svého zdravotního stavu, neboť to ze skutkových zjištění bez pochybností nevyplývá. Stěžovatelka žila v naději na zlepšení své situace až do posledního operačního výkonu v lednu 2009 a podstupovala následné operační zákroky z důvodu zhoršení zdravotního stavu v souvislosti s komplikacemi po první operaci. Stěžovatelka byla ošetřujícím lékařem před laterofixací v lednu 2007 informována, že levá hlasivka stále vykazuje náznak aktivity, a proto jí byla doporučena operace. Podstoupí-li „obyčejný“ pacient (laik) celkem 10 operačních zákroků v návaznosti na nezdařenou operaci štítné žlázy, jeho zdravotní stav je proměnný, je lékařem informován o náznaku aktivity jedné z postižených hlasivek před zákrokem v lednu 2007 a na počátku roku 2009 absolvuje poslední z operačních výkonů, nelze dospět k závěru o subjektivním a nepochybném vědomí poškozeného o ustálenosti zdravotního stavu již v roce 2007; o tom, že stěžovatelka byla jako laik schopna na základě informací odborníků v této oblasti dospět k závěru, že se její stav definitivně ustálil a že je proto právo na náhradu škody promlčeno.

26. Občanský zákoník v rozhodném znění vázal počátek běhu dvouleté promlčecí doby u práva na náhradu škody k okamžiku, kdy se poškozený dozvěděl o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. „Vědomost“ o škodě je subjektivní kategorie – vychází však z objektivního stavu; v této souvislosti ze zdravotního stavu, který musí být natolik

ustálený (neměnný), aby bylo možné hovořit o vědomosti o škodě. V tomto případě se navíc vědomost vztahovala ke stavu, k němuž bylo třeba odborných znalostí, a na okamžiku ustálení zdravotního stavu nebyli schopni se zcela shodnout ani odborníci. Lze si poté klást otázku, zda vůbec mohla mít stěžovatelka povědomí o svém zdravotním stavu natolik nepochybné, aby se ještě v průběhu léčebného procesu mohla dozvědět o škodě na svém zdraví a aby mohla začít běžet dvouletá promlčecí doba (určení okamžiku tzv. *natae actionis*). S touto otázkou se obecné soudy ústavně konformním způsobem nevypořádaly. V této souvislosti je nutno poukázat na tu část výpovědi zástupkyně znaleckého ústavu Fakultní nemocnice Olomouc při jednání před krajským soudem dne 5. 4. 2017, ve které výslovně zaznělo, že „[n]elze odpovědět na otázku, ve kterém okamžiku má pacient jako žalobkyně dostatek informací k tomu, aby mohl usoudit, že k nápravě postižení již další lékařské zákroky nebudou třeba.“

27. Je třeba si uvědomit, že pacient – medicínský laik – se v podobných situacích nachází v psychickém stavu, v němž od něj nelze důvodně požadovat, aby setrvale zkoumal otázku ustálení svého zdravotního stavu. Pacient se upíná k tomu, že jeho zdravotní stav není dobrý (což nepochybně platí tehdy, je-li třeba více než deseti operačních zákroků), i k naději, že selepší. Nelze spravedlivě žádat od poškozeného pacienta, aby ještě v průběhu neukončené léčby průběžně vyhodnocoval, zda je jeho zdravotní stav ustálen, nejsou-li schopni shodnout se na této skutečnosti zcela ani odborníci (znalci), neboť má „jiné starosti“, a aby v pochybnostech podával žalobu o náhradu škody. Naopak platí, a zejména ve sporech o náhradu škody na zdraví (odčinění újmy na zdraví), že „v pochybnostech je třeba postupovat ve prospěch poškozeného pacienta“, přestože i v těchto případech jde o kontradiktorní sporné řízení, a také zde platí zásada, že práva náleží bdělým. Přeci jen – je podstatný rozdíl mezi účastníkem řízení o náhradu škody na zdraví, který žije v obavách o své zdraví, a někdy i život, a účastníkem „běžného“ sporného řízení vedeného například v souvislosti s nezaplacením dluhu z kupní smlouvy. Stěžovatelka, na kterou lze důvodně pohlížet jako na „slabší stranu právního vztahu“ nebyla povinna v různých etapách svého dlouholetého léčení pravidelně vyhodnocovat, zda je její zdravotní stav ustálen, či nikoliv. Vědomost o svém zdravotním stavu mohla mít stěžovatelka teprve tehdy, kdyby byl léčebný proces definitivně ukončen, nebo tehdy, kdyby se na ustálenosti zdravotního stavu jednoznačně shodli lékaři a v tomto ohledu podali stěžovatelce jasnou a srozumitelnou informaci.

28. Ústavní soud se ztotožňuje se stěžovatelkou v tom, že se obecné soudy nedostatečně vypořádaly s jejími námitkami. V této souvislosti lze odkázat na stěžovatelkou opakovaně citovaný náleží Ústavního soudu ze dne 3. 10. 2006, sp. zn. I. ÚS 74/06 (N 175/43 SbNU 17): „Z ustálené judikatury Ústavního soudu vyplývá, že již sama skutečnost, že se obecný soud nijak nevypořádal s námitkou účastníka řízení, která má současně vztah k projednávané věci, zásadně zakládá protiústavnost dotyčného rozhodnutí. Ústavní soud v této souvislosti posuzuje toliko otázku, zda uplatněná námitka měla vztah k projednávané věci; přitom již zpravidla neposuzuje případný relevantní dopad na rozhodnutí ve věci samé, neboť je to právě obecný soud, který se potom obsahem této námitky musí zabývat. Jedná se tak v podstatě o věc principu – v této rovině se zobrazuje atribut právního státu zakazující libovůli; případy ignorování věcných námitek účastníků řízení zatěžují rozhodnutí soudů nepřezkoumatelností a tím v rovině potenciality libovůli umožňují. Takové jednání

obecného soudu je pak třeba hodnotit jako rozporné s právem účastníka řízení na spravedlivý proces.“

29. S ohledem na shora uvedené lze shrnout, že formalistickým přístupem obecné soudy porušily stěžovatelčina ústavně zaručená práva, neboť se dostatečně nevypořádaly s námitkami stěžovatelky, s rozpory ve znaleckých posudcích a dospěly k ústavně nekonformnímu závěru o promlčení stěžovatelčina práva na odškodnění ztížení společenského uplatnění. Z individuálních a specifických okolností přezkoumávané věci nebylo s ohledem na provedené dokazování podle Ústavního soudu možné dospět k jednoznačnému závěru, že si stěžovatelka již v roce 2007 musela být subjektivně vědoma na základě informací, které jí mohly být jako laikovi zprostředkovány jen stanovisky odborníků, že její stav se již nezvratně ustálil bez ohledu na to, že budou prováděny další operace.

VII. Závěr

30. Ústavní soud podle § 82 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu vyhověl ústavní stížnosti, neboť shledal, že napadenými rozhodnutími bylo porušeno právo stěžovatelky na soudní ochranu zaručené v čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí podle čl. 7 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Obecné soudy postupovaly formalisticky a dospěly k excesivnímu závěru o promlčení stěžovatelčina práva na odškodnění ztížení společenského uplatnění, který není ústavně konformní. Proto Ústavní soud podle § 82 odst. 3 písm. a) stejného zákona zrušil všechna napadená rozhodnutí, včetně usnesení Nejvyššího soudu, který se nevypořádal s otázkou porušení základních práv stěžovatelky [k tomu srov. např. náleze ze dne 1. 11. 2016 sp. zn. III. ÚS 1594/16 (N 205/83 SbNU 269)].

31. V novém řízení budou obecné soudy vázány tímto nálezem a jeho nosnými důvody. Bude zejména na nalézacím soudu, aby s ohledem na specifické okolnosti znovu posoudil otázku počátku běhu subjektivní promlčecí doby a vypořádal se rozpory ve znaleckých posudcích i s námitkami stěžovatelky.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 27. února 2019

Jaromír Jirsa
předseda senátu